

Наукові перспективи
Видавнича група

ВІСНИК науки та освіти
ISSN 2786-6165 (ONLINE)

серії: філологія, культура і мистецтво,
педагогіка, історія та археологія, соціологія

Bulletin
of Science and
Education

№ 4(22) 2024

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація
«Християнська академія педагогічних наук України»**

«Вісник науки та освіти»

***(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)***

Випуск № 4(22) 2024

Київ – 2024

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization

"Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 4(22) 2024

Kiev – 2024

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»:
журнал. 2024. № 4(22) 2024. С. 2008

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 01.05.2024, № 1/5-24)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, громадської наукової організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання» та громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна).

Редакційна колегія:

- ✚ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✚ Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- ✚ Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- ✚ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✚ Волошенко Марина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету "Одеська Політехніка" (Одеса, Україна)
- ✚ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✚ Головна Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✚ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✚ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✚ Кошетар Ульяна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✚ Лінтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- ✚ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✚ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)

- ✚ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✚ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методику навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✚ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✚ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методику її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✚ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✚ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✚ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✚ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✚ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✚ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✚ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методику дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- ✚ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✚ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант(м. Дніпро, Україна)
- ✚ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- ✚ Стратулат Наталія Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри правничої лінгвістики Національної академії внутрішніх справ, (Київ, Україна)
- ✚ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✚ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✚ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✚ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✚ Федотова Оксана Олегівна - доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ, Україна)
- ✚ Чікарькова Марія Юріївна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✚ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✚ Шевель Інна Петрівна - кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✚ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✚ Янкович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методику початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- ✚ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «ФІЛОЛОГІЯ»

Тkachenko N.D. <i>POSITIVE STEREOTYPE AS SOCIOLINGUISTIC AND PSYCHOLINGUISTIC PHENOMENON</i>	20
Vorova T.P. <i>SOME ASPECTS OF THE THEORY OF TRANSLATOLOGY: A BRIEF EXCURSION INTO DISCIPLINE</i>	34
Андерсон І.В. <i>ПРОФЕТИЗМ У III ЧАСТИНИ «ДЗЯДІВ» АДАМА МІЦКЕВИЧА</i>	49
Анпілогова Є.Д. <i>АНГЛОМОВНІ ТА УКРАЇНОМОВНІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ СТАТТІ: КОМПАРАТИВНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ ДИСКУРСУ</i>	60
Бикова Т.В. <i>ЖАНРОВІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОСТМОДЕРНОГО РОМАНУ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «НІЧ ІЗ ПРОФІЛЕМ ЖІНКИ» В. ДАНИЛЕНКА)</i>	70
Боримська О.І. <i>ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТІВ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРІ</i>	84
Брона О.А. <i>ТЕРМІНОЛОГІЧНА ВАРІАНТНІСТЬ ГІДРОГЕОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ</i>	94
Гейна О.В. <i>РОЛЬ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ МЕТОДИЧНО ОРІЄНТОВАНОГО ЛІНГВІСТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	107
Гурко О.В., Новікова О.В. <i>ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ SUCCESS НА МАТЕРІАЛІ ДІЛОВОГО ДИСКУРСУ</i>	118
Дацьо Т.О. <i>АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО РЕГУЛЮВАННЯ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЗАХИСТУ МОВНИХ ПРАВ У РІЗНИХ КРАЇНАХ</i>	131
Довбищенко Ф.В. <i>НАРАТОЛОГІЧНИЙ ВИМІР НОВЕЛИ ГІ ДЕ МОПАССАНА «МІСЯЧНЕ СЯЙВО»</i>	144

- Іванова Н.Г., Марчук І.П., Нагорна Н.В.** 155
*АКАДЕМІЧНИЙ КОНТЕКСТ ТА КРОС-КУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ:
АУДІОВІДЕОМАТЕРІАЛИ САЙТУ VIDEOELE (ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ
НАВЧАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ)*
- Івасишин Т.М., Кравчук Л.В.** 174
*СЕМАНТИКО-ТЕКСТУАЛЬНА ЕКСПЕРТИЗА У СТАТТЯХ КРИМІНАЛЬНОГО
КОДЕКСУ УКРАЇНИ, ПІДСЛІДНИХ СБУ*
- Кирильчук О.Б., Голяк В.І., Твердохліб О.С.** 187
*ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ
В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ*
- Кирильчук О.Б., Тербушко Ю.Р., Кругленко Л.В.** 201
*ДОСЛІДЖЕННЯ ВАЖЛИВОСТІ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК У
ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ РІЗНИХ
РІВНІВ ВОЛОДІННЯ*
- Кириченко В.Г., Войтенко Г.М., Холод І.В.** 214
*ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОЕТИЧНОГО ДИСКУРСУ В
КОНТЕКСТІ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ*
- Крук З.М., Луцик Н.М., Воронько Г.М.** 228
*ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЙ ОЦІНЮВАННЯ МОВНИХ КОМПЕ-
ТЕНЦІЙ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ*
- Крупеньова Т.І.** 244
КОНЦЕПТ «ВОРОГ» У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ УКРАЇНЦІВ
- Кузьменко Н.В.** 254
*КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ НА ПРИКЛАДІ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ*
- Лаухіна І.С.** 264
*ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРАЖЕННЯ ЕКСПРЕСІВНОСТІ У
ШВЕЙЦАРСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ВАРІАНТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ
МОВИ*
- Лепетюк І.Г.** 276
*КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОВПЛИВУ МИСЛЕННЯ ТА МОВЛЕННЯ
В КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ ВОРОЖІЙ ІНФОРМАЦІЙНІЙ ПРОПАГАНДИ*
- Лугова Д.В.** 288
АНТРОПОНІМНИЙ ПОРТРЕТ МІСТА ЗАПОРІЖЖЯ
- Марсєв Д.А., Лісова Ю.О., Артиш О.О.** 297
*АНАЛІЗ КРЕАТИВНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ
В СИСТЕМІ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ*

- Мацегора І.Л., Тарасенко К.В.** 311
*СИНТАКСЕМНА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ
ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ АДАМА МІЦКЕВИЧА*
- Михайленко В.О., Сафонова Н.В.** 324
*ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ТЕРМІНОЛОГІЧНУ ПАРАДИГМУ В
УКРАЇНСЬКІЙ ФІЛОЛОГІЇ*
- Мишко С.А., Кішко О.В., Почепецька Т.М.** 339
*ЧИТАЦЬКИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПОЕЗІЇ
СТУДЕНТАМИ СТАРШИХ КУРСІВ УНІВЕРСИТЕТУ*
- Мішеніна Т.М.** 351
*АРХІТЕКТОНІКА КОНЦЕПТУ «ВОДА» В ОПОВІДАННІ БОРИСА
АНТОНЕНКА-ДАВИДОВИЧА «ГРОЗА»*
- Новікова Т.Л.** 365
*ЛІНГВІСТИЧНА ОСНОВА ЕКОНОМІЇ В СИНТАКСИСІ РОЗМОВНОЇ
МОВИ (на матеріалі німецької мови)*
- Пак Антоніна** 378
*МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КОРЕЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ
УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ*
- Певсе А.А.** 388
*ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ УГОРСЬКОЮ*
- Подковирофф Нанушка Татяна Соня** 397
*КОМУНІКАТИВНА СИТУАЦІЯ «ДРАМАТУРГ - РЕЖИСЕР» В
УКРАЇНСЬКІЙ СУЧАСНІЙ ДРАМАТУРГІЇ ТА ТЕАТРИ*
- Приблуда Л.М.** 407
*ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВОЇ ПОВЕДІНКИ В
КІБЕРПРОСТОРИ*
- Романюк В.Л., Чевичелова О.О., Холод І.В.** 417
*ВЗАЄМОДІЯ МІЖ ФАХІВЦЯМИ З ФІЛОЛОГІЇ ТА РОЗРОБНИКАМИ
СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ПОШУК СПІЛЬНИХ ТОЧОК
ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ*
- Світлична М.О.** 432
ЕКОКРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОПОВІДАнь ОРАСІО КІРОГІ
- Сивачук Н.П.** 443
*РОЛЬ ОСВІТЯН УМАНЩИНИ У ЗБЕРЕЖЕННІ ФОЛЬКЛОРНОЇ
СПАДЩИНИ РЕГІОНУ*

Ситдикова І.В., Морозова В. <i>ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АСПЕКТУ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ АЛЖИРУ</i>	462
Сіладі В.В., Берта Е.Т., Холод І.В. <i>ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ТЕРМІНОГРАФІЮ У ФОРМУВАННІ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ- ФІЛОЛОГІВ</i>	471
Стародуб А.А., Байтерякова Н.Ю. <i>ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОР У РОМАНІ В.Е. ШВАБ “НЕЗРИМЕ ЖИТТЯ АДДИ ЛЯРЮ”</i>	485
Стеценко Н.М., Вікторук С.О. <i>ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНСТИТУЦІЇ США</i>	499
Струганець Ю.Б. <i>ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНОЇ ТРАНСПОЗИЦІЇ СПОРТИВНИХ ТЕРМІНООДИНИЦЬ У ПОЛІТИЧНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ</i>	512
Стрюк Н.В., Джоган В.О. <i>ЗАСОБИ АКТУАЛІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЇ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ НАПИСАХ НА ОДЯЗІ</i>	521
Федосій О.О. <i>ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ У РОМАНІСТИЦІ ГАЛИНИ ПАГУТЯК І МИРОСЛАВА ДОЧИНЦЯ</i>	536
Чепурна М.В., Редчиць Т.В., Власюк І.В. <i>МОВНА ПІДГОТОВКА ДО МІЖНАРОДНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У БІЗНЕС- СЕРЕДОВИЩІ</i>	548
Шистко А.О., Дьячок Н.В. <i>ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ МОВЛЕННСВОЇ КОМПРЕСІЇ – АБРЕВІАЦІЇ – В УКРАЇНСЬКІЙ, АНГЛІЙСЬКІЙ ТА НІМЕЦЬКІЙ МОВАХ</i>	560
Штангрет Г.З., Мосій І.М., Чаплик О.А. <i>ІНТЕГРАЦІЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У ПРОЦЕС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ</i>	572
Шульга О.О. <i>ОБРАЗ МАРУСИ ЧУРАЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ</i>	586
Шуляк С.А., Кондратюк О.І. <i>КОНЦЕПТУАЛЬНА СТРУКТУРА НЕБЕСНОГО СВІТУ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ</i>	598

СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА»

- Dubovyk V.V.** 606
GENESIS AND DEFINITIONS OF THE CONCEPT OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN EDUCATION
- Kontsevoi S.A.** 621
POLYTECHNIC CHEMISTRY AS A MODEL FOR THE TRANSITION TO RESEARCH-BASED TEACHING
- Korniytska Yu.A., Serheieva O.O., Haidenko Yu.O.** 636
FORMALISTIC LEARNING APPROACHES: CAUSES AND EFFECTS
- Novakivska L.V.** 647
WEB RESOURCES IN THE MODERN WORLDVIEW OF SOCIETY: LITERARY ASPECT
- Prokopovych L.V., Lopakov O.S., Lvov I.D.** 660
THE EFFECT OF ANIMATED TEXT IN COGNITIVE PROCESSES: NEW FORMS OF PERCEPTION OF INFORMATION IN EDUCATION
- Shevelova-Harkusha N.V.** 669
THE USE OF THE DIRECT METHOD IN TEACHING ENGLISH AS A TARGET LANGUAGE FOR COMMUNICATION
- Slabouz V.V., Nikitina K.V.** 682
STAGES OF FORMING AND MASTERING THE COGNITIVE COMPONENT OF APPLICANTS' FOREIGN-LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCY USING MODERN INFORMATION AND COMMUNICATION
- Solovei A.Yu.** 697
REFLEXIVE APPROACH TO TEACHING PRACTICE OF FUTURE ENGLISH LANGUAGE TEACHERS
- Ternopilska V.I.** 706
THE UNIVERSITY MODEL OF PHILANTHROPY IN UKRAINE (LATE XX - EARLY XXI CENTURIES)
- Titova L.O.** 714
FOREIGN EXPERIENCE OF FORMING INFORMATION AND DIGITAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS
- Vergun A.R., Yagelo S.P., Vergun O.M., Makahonov I.O., Matsyakh Yu.M., Oleksiuk O.B., Topornytska M.Ya., Ivanykovich T.O., Kalytovska M.B.** 724
BASIC PRINCIPLES OF PREVENTION AND DETECTION OF ACADEMIC PLAGIARISM IN A MEDICAL UNIVERSITY (HIGHER MEDICAL EDUCATIONAL INSTITUTION)

- Vertel A.V.** 736
BRUNO BETTELHEIM'S SONIA SHANKMAN ORTHOGENIC SCHOOL AS AN EXAMPLE OF EXTRAPOLATION OF THE PSYCHOANALYTIC THEORY OF CHILDHOOD AUTISM INTO PEDAGOGICAL PRACTICE
- Zamazii Yu.O.** 752
IMPLEMENTATION OF THE CATEGORY HEALTH IN DIFFERENT FIELDS OF SCIENTIFIC KNOWLEDGE
- Авраменко О.О., Машковська Л.В.** 766
ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ
- Александров В.І.** 777
ГРОМАДЯНСЬКЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ТА ПОКАЗНИК ЯКОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ
- Анголенко В.В.** 790
ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПРАЦІВНИКАМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Бережний Ю.М.** 802
ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
- Березовська Л.І.** 811
ІГРОВІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
- Булатова Н.В.** 824
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ УПРАВЛІННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
- Бялик О.В., Писаненко О.І.** 837
ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Вінтюк Ю.В.** 847
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ СПІЛКУВАННЯ» СТУДЕНТАМ І КУРСАНТАМ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
- Гаврило О.І.** 860
ВИКОРИСТАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ АКЦІЙ ЯК ФОРМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

- Головацька Ю.Б.** 874
*ВИКОРИСТАННЯ ЛОКАЛІЗАЦІЇ ЯК КЛЮЧОВОГО ЗАСОБУ
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ*
- Грама І.В., Вороновська Л.П., Чепелюк А.В.** 889
*ЕЛЕКТРОННІ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ
ДОБРОЧЕСНОСТІ: РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ*
- Гук О.В., Клим М.І.** 903
*ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ У ПОЗААУДИТОРНІЙ
ВОЛОНТЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ*
- Диндаренко О.А.** 915
*ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ЖУРНАЛІСТІВ
У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ*
- Дідок С.В., Пістунова Т.В.** 926
*ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПРОЦЕСУ КОМУНІКАЦІЇ ТА
ПЕРЕДАЧІ ТВОРЧИХ ІДЕЙ В АРТ-СЕРЕДОВИЩІ*
- Добров В.Я.** 936
*УЯВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТОСОВНО СУТНОСТІ
СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ, СПЕЦИФІКИ ТА ПРІОРИТЕТІВ
СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ*
- Дудник Є.І.** 951
*ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ЗАСОБАМИ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА*
- Завгородня Л.В., Бардадим О.В., Шапошник А.А.** 965
*РОЛЬ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ПЕРСПЕКТИВИ
ТА ВИКЛИКИ*
- Заводній Т.В., Соболенко Л.Ю., Федяй І.О.** 978
*АНАЛІЗ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В БІОЛОГІЧНІЙ
ОСВІТІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ*
- Зданевич Л.В., Атрошенко Т.О., Шкабаріна М.А.** 992
*ПОЛІКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ
ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНІ ВЕКТОРИ*
- Зубрицький І.Я., Гринців М.В.** 1001
*СТЕПАН КОНРАД ПРО СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ НА СТОРІНКАХ
ПЕДАГОГІЧНИХ ЧАСОПИСІВ «РІДНА ШКОЛА» ТА «УКРАЇНСЬКА
ШКОЛА»*

- Іванюк Г.І., Венгловська О.А., Антипін Є.Б.** 1017
ПІДГОТОВКА ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО ДО ЗДІЙСНЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ
- Ігнатенко Н.В.** 1033
ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗМІСТУ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ В ПАРАДИГМІ «НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»
- Каменська І.С., Лаун С.Ю.** 1047
ЗАСТОСУВАННЯ ВЕБ-СЕРВІСУ MINDMEISTER У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІН БЕЗПЕКОВОГО ЦИКЛУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ (ТРАНСПОРТ, ОХОРОНА ПРАЦІ)
- Кондратенко Ю.І.** 1063
ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ПРОВІДНИЦЬКИХ РИС КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ
- Корсіков Д.О.** 1074
НАУКОВІ РОЗВИТКИ ПОНЯТТЯ «ГНУЧКІ» НАВИЧКИ У МІЖНАРОДНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ
- Кравченко К.А.** 1087
ВИКОРИСТАННЯ СИНХРОННОЇ КОМУНІКАЦІЇ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПЛАТФОРМІ MOODLE
- Кривцов В.В., Кривцов В.В.** 1106
РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ ПРИ ПОЕТАПНОМУ РОЗВ'ЯЗУВАННІ ЗАДАЧ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ РИСУНКІВ В ПРОСКІЦЯХ З ЧИСЛОВИМИ ПОЗНАЧКАМИ
- Лазарєв О.В., Фернос Ю.І., Комісаренко Н.О.** 1121
ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПОНЯТТЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ ДО ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
- Леган В.П., Чепурна М.В., Вятчаніна С.В.** 1135
АНАЛІЗ РОЛІ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ТА РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ
- Литвинова І.Л., Балабанова К.В., Різак Г.В.** 1148
ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОМФОРТУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ОНЛАЙН-ОСВІТІ
- Лукаш Ю.М.** 1164
КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИКІВ

- Малихін О.В.** 1178
*ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ХІМІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬО-
НАУКОВОГО ПРОСТОРУ*
- Мандражи О.А.** 1190
ЗАДАЧІ НА СПІВЗВУЧНІСТЬ, ЯКІ ЗВУЧАТЬ ТІЛЬКИ УКРАЇНСЬКОЮ
- Медведєва М.О.** 1201
*ДОБІР ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ДЛЯ ГЕНЕРАЦІЇ ТЕСТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ
ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ*
- Мізюк В.А., Кожухар Ж.В., Паска Т.В.** 1214
*ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА АДАПТАЦІЮ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ У
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Ніколаєску І.О., Панченко О.О., Шевченко К.В.** 1227
*ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ STEM-ОСВІТИ В ОСВІТ
ПРОЦЕС ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ*
- Новік К.І., Кушевська Н.М., Пильщик С.В.** 1237
*РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЧЕРЕЗ КЕЙС-СТАДІ НА
ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
УКРАЇНИ*
- Овсієнко А.М.** 1254
*ПІДГОТОВКА МОЛОДІ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО
ОРІЄНТОВАНОГО РИНКУ ПРАЦІ*
- Олешко Д.О., Чепкий І.В., Шевчук В.В.** 1263
*БОЙОВИЙ ДОСВІД НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК
ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ*
- Пасічник О.О.** 1275
*ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ІТ-СЛЕНГУ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ*
- Петрович В.В., Байбакова О.О., Лапшин С.А.** 1287
*ВПЛИВ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ НА ПІДТРИМКУ ТА РОЗВИТОК
НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ*
- Починок Є.А.** 1300
*МЕНЕДЖЕР ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ – ЛІДЕР ЗМІН У СФЕРІ
ЗДОРОВ'Я*
- Приблуда Л.М., Левицька Н.М.** 1314
РИТОРИКА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

- Прокоф'єв Є.Г.** 1325
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРАКТИКО ОРІЄНТОВАНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
- Рабецька Н.Л., Сахацька В.В.** 1336
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ «ВІЙНА» В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСАХ
- Рейпольська О.Д.** 1347
ОСОБЛИВОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ФІНДЛЯНДІЇ: КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В РАКУРСІ НОВОЇ СОЦІОЛОГІЇ ДИТИНСТВА
- Рибалко Л.М., Романенко Б.В.** 1360
ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
- Сахненко А.В.** 1371
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПАУЕРЛІФТЕРІВ-ПОЧАТКІВЦІВ
- Семенішина І.В., Завгородній Д.І., Безцінна Ж.П.** 1381
ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ: НОВІ ГОРИЗОНТИ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ
- Семеняко Ю.Б.** 1396
ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ІДЕЙ ПЕДАГОГІКИ М. МОНТЕССОРІ В ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
- Ситник О.І.** 1407
ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО АНГЛОМОВНИХ КРАЇН У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД
- Сіпій В.В., Хренова В.В., Паска Б.В.** 1415
МОБІЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ДОСТУПНОСТІ Й РІВНОСТІ В НАВЧАННІ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
- Сопівник Р.В.** 1433
РОЗПОДІЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТЕОРІЙ ЛІДЕРОЛОГІЇ
- Сулим В.Т., Чичук А.П., Біда О.А., Кучай Т.П., Рокосовик Н.В.** 1442
ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕ

- Сущенко А.М., Габ А.І., Малишев В.В.** 1453
*НАУКОВО-ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ФУНКЦІОНУВАННЯ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ОСВІТНІХ ЛАБОРАТОРІЙ ТА ВПРОВАД-
ЖЕННЯ ОСВІТИ В ГАЛУЗІ НАНОТЕХНОЛОГІЙ*
- Таланова Ж.В., Слюсаренко О.М.** 1469
*ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ФІЗИОТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ:
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД*
- Тамаркіна О.Л., Байдак Л.І., Березняк О.П.** 1482
*ЗАСТОСУВАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНІЙ МОВІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ЗВО*
- Танська В.В., Губарева Д.В., Андрощук І.В., Логай В.А., Пінчук Л.М.** 1493
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ
- Тимофєєва О.Я.** 1508
*РОЗВИТОК НАВИЧОК КОМАНДНОЇ РОБОТИ ЧЕРЕЗ ГРУПОВУ
ВЗАЄМОДІЮ НА ЗАНЯТТЯХ З МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ*
- Тягур В.М., Гуттерер Є.В., Габода Є.Б.** 1520
*РОЗВИТОК МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ
ПРЕДМЕТІВ ГАЛУЗЕЙ «ТЕХНОЛОГІЇ» ТА «МИСТЕЦТВО»*
- Филипська В.І.** 1536
*ДІЯЛЬНІСНО ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ
МОВ У ЗВО*
- Філімонова Т.В.** 1548
*ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО
ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ*
- Фурман О.Ф.** 1562
*НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО
ШКІЛЬНОГО ВІКУ СПРИЙМАТИ Й АНАЛІЗУВАТИ ПОЕТИЧНІ
ТВОРИ*
- Харківська А.А.** 1574
*ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ В МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ*
- Хлистун І.В.** 1583
*ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ
ОСВІТІ*
- Холденко В.І., Дмитрієнко О.О., Мамон О.В.** 1599
*МУЛЬТИМЕДІЙНІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ: ВІД ВІДЕОЛЕКЦІЙ
ДО ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ*

Чиченьова О.М., Новікова І.В., Лукачина А.В. 1615
*ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ПІД ЧАС УЧАСТІ У ЗМАГАННЯХ В СКЛАДІ ЗБІРНОЇ
КОМАНДИ УНІВЕРСИТЕТУ*

Шарова Т.М., Землянська А.В. 1626
*ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКОРИСТАННЯ
ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ*

Шевчук Б.В. 1636
*ОСНОВНІ ОЗНАКИ ВІРТУАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ*

Юдіна К.Є., Коковська О.В., Павленко Г.П., Весніна Л.Є., Міщенко І.В. 1650
*ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ У КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-СТОМАТОЛОГІВ*

Якімова М.Е. 1663
*«ПЕРЕВЕРНУТИЙ КЛАС» ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ ДО
САМОСТІЙНОГО ОВОЛОДІННЯ ЗНАННЯМИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОГО ЦИКЛУ*

СЕРІЯ «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»

Kizlova A.A. 1674
*MATERIAL DIMENSION OF EVERYDAY LIFE IN VOLYN DURING THE
LITHUANIAN PERIOD IN THE WORKS OF OLEKSIY VOYTIUK*

Klish A.B., Zulyak I.S. 1685
*OLEKSANDR BARVINSKYI'S SPEECHES IN THE GALICIAN SEJM AS A
SOURCE FOR STUDYING THE SOCIO-ECONOMIC SITUATION OF
UKRAINIANS AT THE END OF THE 19TH AND THE BEGINNING OF
THE 20TH CENTURIES*

Lukyanenko O.V. 1698
*THE HISTORY OF THE FORMATION OF THE POLITICAL CULTURE OF
POLTAV REGION AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY*

Алєєва Я.А. 1711
*ВИСВІТЛЕННЯ ПИТАНЬ ПОЛІТИЧНИХ РЕПРЕСІЙ РАДЯНСЬКОЇ
ДОБИ НА СТОРІНКАХ ТИЖНЕВИКА «ЛІТЕРАТУРНА УКРАЇНА»
НАПЕРЕДОДНІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ 1 ГРУДНЯ
1991 Р.*

Баженов О.Л. 1728
*МАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРА ПЕРВІСНИХ ЛЮДЕЙ: ВІД КАМ'ЯНОГО
ВІКУ ДО РОЗВИТКУ МЕТАЛУРГІЇ*

- Бессалова Т.В.** 1746
*ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
ПОЛІТИКИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Біліченко Л.С.** 1763
*ДІЯЛЬНІСТЬ ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРІВ ХЕРСОНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ
ПО ЛІКВІДАЦІЇ РЕВОЛЮЦІЙНОГО РУХУ В ОДЕСІ (1905-1907 РР.)*
- Горлатий О.О.** 1774
КОЛОНІАЛЬНА АРХІТЕКТУРА МЕКСИКИ 1520-1640 РОКІВ
- Затірка О.О.** 1787
*ДОСЛІДЖЕННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ В ДОБУ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ (1991 - 2023 РР.)*
- Зуйков В.О.** 1803
*МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ОСВІТИ В СЕРЕДНЬОВІЧЧІ: ВІД
МОНАСТІРСЬКИХ ШКІЛ ДО УНІВЕРСИТЕТІВ*
- Ілляшенко Ю.Ю., Лисенко А.І., Яшан О.О.** 1818
*ДЖЕРЕЛОЗНАВЧІ СТУДІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ІНСТИТУЦІОНА-
ЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО ВІТЧИЗНЯНОГО НАУКОВО-ІСТОРИЧНОГО
ПРОСТОРУ*
- Ільченко І.І.** 1831
*ІСТОРИЧНИЙ ТОПОНІМІКОН РОМАНУ Ю. МУШКЕТИКА «НА
БРАТА БРАТ»*
- Кочетков В.В.** 1842
*В'ЄТНАМСЬКИЙ НАПРЯМ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗОВНІШНЬОЇ
ПОЛІТИКИ: 1990 – 2010-ТІ РР.*
- Литвиненко А.А.** 1857
*ЗАХОДИ ОКТАВІАНА АВГУСТА ЩОДО ЛЕГІТИМІЗАЦІЇ ВЛАДИ В
КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРИНЦИПАТУ*
- Лобода Д.О.** 1866
*ДИНАСТИЧНА ТРАДИЦІЯ – СКЛАДОВА СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ*
- Луцик Д.О.** 1880
*ОСОБЛИВОСТІ ПОСЕЛЕНСЬКОЇ СТРУКТУРИ НАСЕЛЕННЯ
СЕРЕДНЬОГО ПОДНІСТРОВ'Я КІНЦЯ ІХ – ПОЧАТКУ ХІІІ СТ.*
- Махінько А.І.** 1894
*АЛКОГОЛЬНА КУЛЬТУРА ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО
У ПРАЦЯХ М. ДОВНАР-ЗАПОЛЬСЬКОГО*

Никифоров О.В. 1903
ПРОБЛЕМАТИКА СТВОРЕННЯ ТА ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ УПА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ У СВІТЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРИОГРАФІЇ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ 1990-Х РОКІВ

Прийдун С.В. 1916
ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ В МИРОТВОРЧИХ МІСІЯХ ООН

Смольницька М.К., Баришполець (Лобода) М.К. 1930
ДИТЯЧИЙ БУДИНОК У СІЛЬСЬКОМУ ПРОСТОРІ 1947 – 1953 РР.: ЛОКАЛЬНИЙ ДОСВІД

Фролов С.В. 1950
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ХАРКІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ПЕРШЕ ПОВОЄННЕ ДЕСЯТИЛІТТЯ (1945-1955 рр.)

Штепа А.В. 1964
МІСЦЕ Й ЗНАЧЕННЯ ЮГОСЛАВСЬКИХ ВОЄН У СУЧАСНІЙ ПОЛІТИЦІ ПАМ'ЯТИ В СЕРБІЇ

СЕРІЯ «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»

Бородай В.П. 1973
ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ СКУЛЬПТУРИ ЯК ВИД МИСТЕЦТВА

Дубовик Н.А., Климова К.І. 1983
ІМІДЖЕВІ СТРАТЕГІЇ АРХІВІВ ТА ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ АРХІВІСТІВ

СЕРІЯ «СОЦІОЛОГІЯ»

Балановський Я.М. 1995
СОЦІАЛЬНА ЕНЕРГІЯ ЯК ЗНАЧУЩИЙ ЧИННИК СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

УДК 81'32+004.8

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-4\(22\)-417-431](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-4(22)-417-431)

Романюк Вікторія Леонідівна старший викладач, кафедра іноземних мов, Національний університет оборони України, м. Київ, просп. Повітрофлотський, 28; старший викладач, кафедра мовної підготовки, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, м. Київ, вул. Вишгородська, 21, <https://orcid.org/0000-0002-3795-4081>

Чевичелова Олена Олександрівна старший викладач кафедри іноземних мов, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, м. Харків, вул. Ярослава Мудрого, 25, <https://orcid.org/0000-0001-5325-5734>

Холод Інна Володимирівна доктор філософії з філології, старший викладач кафедри української та іноземних мов, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, <https://orcid.org/0000-0003-1748-936X>

ВЗАЄМОДІЯ МІЖ ФАХІВЦЯМИ З ФІЛОЛОГІЇ ТА РОЗРОБНИКАМИ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ПОШУК СПІЛЬНИХ ТОЧОК ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті визначено штучний інтелект як галузь інформатики, що займається розробленням інтелектуальних систем, здатних виконувати завдання, які потребують людського інтелекту. Доведено, що сьогодні існує тісний зв'язок між фахівцями з філології та розробниками систем штучного інтелекту. Результатом їхньої співпраці визнано створення програмного забезпечення, яке допомагає швидше аналізувати та розуміти текстові дані, імплементувати адаптивні навчальні технології, вдосконалювати алгоритми машинного навчання, створювати інтелектуальні системи, а також розробляти інтерактивні застосунки для вивчення мови. З'ясовано, що філологія може впливати на розвиток штучного інтелекту, а саме на розвиток алгоритмів оброблення природної мови, створення адаптованих до культурних контекстів моделей штучного інтелекту, на аналіз літературних текстів та демонстрацію змін у мовній системі. Водночас

доведено, що штучний інтелект може допомагати здобувачам вищої філологічної освіти засвоювати мовні навички. Виділено три рівні штучного інтелекту: штучний інтелект вузького спектру, сильний штучний інтелект, а також штучний суперінтелект. Також зазначено, що існує структура штучного інтелекту, яка розділена на два набори. До першого набору відноситься розпізнавання зображень та мовлення, пошук мовних знаків та їх кластеризація. Другий набір стосується розуміння природної мови, оптимізації та передбачення мовлення. Вказано, що важливим досягненням взаємодії фахівців із філології та розробників систем штучного інтелекту є створення великих мовних моделей. У статті подано означення поняття великої мовної моделі, подано їх характеристики та способи використання. Наведено приклади великих мовних моделей, а саме: ChatGPT, Semantic scholar, Consensus, SciSpace, Quillbot, Grammarly та FineScanner AI, й окреслено особливості їх застосування філологами. Крім того, проаналізовано перспективні напрями співпраці філологів і розробників систем штучного інтелекту та доведено, що технології на основі штучного інтелекту будуть використовуватися в різних сферах життєдіяльності.

Ключові слова: штучний інтелект, філологія, мовна система, велика мовна модель, природна мова.

Romaniuk Viktoriia Leonidivna Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages, National Defence University of Ukraine, Kyiv, 28 Povitroflotskyi Avenu; Senior Lecturer of the Department of Language Training, Institute of Public Administration and Research in Civil Protection, Kyiv, 21 Vyshhorodska St., <https://orcid.org/0000-0002-3795-4081>

Chevychelova Olena Oleksandrivna Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages, Kharkiv National Automobile and Highway University, Kharkiv, 25 Yaroslav Mudry St., <https://orcid.org/0000-0001-5325-5734>

Kholod Inna Volodymyrivna Senior Lecturer of the Department of Ukrainian and Foreign Languages, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, 3 Sonyachna St., <https://orcid.org/0000-0003-1748-936X>

INTERACTION BETWEEN LINGUISTS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE SYSTEMS DEVELOPERS: SEARCH FOR MUTUAL ASPECTS FOR FURTHER COOPERATION

Abstract. The article defines artificial intelligence as an area of information technologies science that deals with development of intelligence

systems able to perform tasks on the basis of human intelligence. It was proved that there is an objective connection between linguists and artificial intelligence developers. Their cooperation results in creation of software assisting to analyze and understand texts, implementation of adaptive educational technologies, improvement of algorithms of machine learning, creation of intelligence systems, and development of interactive applications for language learning. It was found that linguistics can impact on the development of artificial intelligence, particularly development of algorithms of processing of natural language, creation of adaptive cultural contexts of artificial intelligence models, analysis of literature texts and demonstration of changes within the language system. It was proved that artificial intelligence can help future linguists to acquire language skills. Three levels of artificial intelligence were distinguished. They are the following: Artificial Narrow Intelligence, Artificial General Intelligence, and Artificial Superintelligence. Besides, it was revealed that the structure of artificial intelligence is divided into two sets. The first set concerns identification of images and language units, search of language signs and their clasterization. The second set involves understanding of natural language, optimization, and speaking forecasting. It was indicated that cooperation between linguists and artificial intelligence developers created Large Language Models. The article defines this model, describes its characteristics as well as their application. The authors provided the examples of Large Language Models, including ChatGPT, Semantic scholar, Consensus, SciSpace, Quillbot, Grammarly, and FineScanner AI. The peculiarities of their using were outlined. Additionally, the authors described the prospects for future cooperation between linguists and artificial intelligence developers.

Keywords: artificial intelligence, linguistics, language system, Large Language Model, natural language.

Постановка проблеми. Філологія як наука про правила та закономірності творення, передачі, зберігання, відтворення і функціонування текстів спрямована на вирішення низки міждисциплінарних проблем, зокрема: вдосконалення комунікації, опосередкованої комп'ютером [1]; розроблення мовного законодавства та мовної політики [2]; вивчення впливу інформаційного суспільства на свідомість людини [3]. Крім того, філологія сприяє збереженню і вивченню культурної спадщини людства через аналіз текстів різних епох та культур. Фахівці з філології допомагають зберегти і розширити знання про мовні та літературні традиції, а також розвивати міжкультурне розуміння [4]. Це означає, що філологія сприяє розвитку

мовної культури та мовленнєвих навичок у суспільстві, що є важливим для ефективного спілкування та розуміння між людьми.

Мова і мислення тісно пов'язані та взаємодіють між собою. Мова відіграє ключову роль у формуванні та вираженні думок, оскільки вона є основним засобом комунікації. Мовлення впливає на спосіб, яким ми сприймаємо світ навколо себе, оскільки мова допомагає організувати наші думки і ставити перед собою конкретні завдання [5]. З огляду на це вивчення закономірностей існування мови – важливий напрям досліджень штучного інтелекту, що продовжує традиції комп'ютерної лінгвістики й вимагає проведення інтегрованих досліджень. Основні розвідки в цій галузі стосуються проблем розуміння, продукування мовлення, вивчення мови, що відображають класичні завдання штучного інтелекту, такі як сприйняття, комунікація, знання, планування, мислення та навчання [6].

Штучний інтелект (далі – ШІ) визначають як галузь інформатики, що займається розробленням інтелектуальних систем, здатних виконувати завдання, які зазвичай потребують людського інтелекту [7]. Він стає невід'ємною частиною життєдіяльності людства і використовується в багатьох сферах життя, включаючи медицину, фінанси, транспорт, освіту тощо. Це дозволяє значно поліпшити ефективність роботи і зробити процеси більш швидкими та точними. ШІ – це новий потужний фактор економічного та технологічного розвитку людства. Глобальний вплив ШІ забезпечує ефективні рішення на основі аналізу складних взаємозв'язків і передбачає зміну підходів до процесів навчання і використання мови [6]. Таким чином, розвиток ШІ стає важливим для виявлення мовних закономірностей, аналізу текстових корпусів для виявлення вживання мовних конструкцій або навіть виконання перекладу текстів.

Очевидно, що взаємодія між фахівцями з філології та розробниками систем ШІ може сприяти розвитку обох галузей, допомагаючи розуміти та використовувати мову і текст у більш ефективний спосіб. Так, філологи, які вивчають мови та літературу, можуть запропонувати цінні знання й експертну думку щодо мовних особливостей, структури текстів, стилістичних аспектів та культурного контексту. Ці знання можуть бути використані розробниками систем ШІ у створенні алгоритмів для розуміння та оброблення мовленнєвої інформації, автоматичного перекладу текстів, аналізу літературних творів тощо [7; 8]. Водночас розробники систем ШІ можуть допомогти філологам у виконанні складних аналітичних завдань, що вимагають оброблення великої кількості текстів або розуміння складних мовних

конструкції [9]. ШІ може прискорити процеси дослідження в галузі філології, забезпечуючи фахівцям доступ до широкого спектру аналітичних інструментів та ресурсів для досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти взаємодії ШІ та філології вивчали вітчизняні та зарубіжні дослідники (А. Гузман, С. Левіс [1], М. Сівіко [2] та Н. Пушик [6]). Водночас практичні аспекти співпраці між фахівцями з філології та розробниками систем ШІ висвітлено в низці наукових праць. Так, Д. Тран [5], А. Брутман, Т. Наумчук [7], М. Кадемія, І. Візнюк, А. Поліщук [8] детально проаналізували використання ШІ у вивченні іноземної мови здобувачами освіти. В. Богатирець [9], А. Красуля, М. Турчина [10], Т. Анг, М. Чулані та К. Сі [11] окреслили перспективи та виклики використання ШІ для перекладу і редагування текстів. Наукові розвідки Д. Дорошкевича та І. Литвиненко [12] присвячені особливостям застосування ШІ в менеджменті та прийнятті рішень, а О. Васьківська [13] здійснила науковий аналіз технологій ШІ в сучасній журналістиці. Особливу увагу слід приділити дослідженням С. Толочко, В. Хомич, Т. Колесник [14], Т. Ярошенко [15] та Н. Бхіндер [16], які дали означення великим мовним системам та описали їх застосування в освітній і науковій діяльності. Крім того, низка наукових праць розкриває проблеми ШІ та етичні аспекти його використання, в тому числі у філології (Р. Бердо, В. Расюн, В. Величко [17], Дж. Кім, Й. Гео, Г. Ю [18], К. Черч, М. Ліберман [19]). Проте проблема співпраці між фахівцями з філології та розробниками систем ШІ потребує детального аналізу для пошуку спільних точок та подальшого розвитку великих мовних моделей.

Мета статті – проаналізувати особливості взаємодії між фахівцями з філології та розробниками систем ШІ, а також описати сучасні інструменти ШІ, які розроблені на основі мовних систем, та пояснити особливості їх застосування.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні всі галузі науки та суспільного життя існують у тісному зв'язку з комп'ютерними технологіями. Машини змінюють спосіб нашого життя і праці та призводять до автоматизації більшості напрямів людської діяльності. В епоху інформаційних технологій, коли комп'ютери стають розрахунковою базою для прийняття управлінських рішень, коли суспільство як динамічна система зазнає еволюційних змін на різних рівнях суспільної організації, а компетенції фахівця докорінно змінюються в цифровому середовищі, використання інструментів ШІ є важливою необхідністю [12].

Аналіз наукових праць [1; 5; 8] дає нам змогу стверджувати про наявність тісного зв'язку між фахівцями з філології та розробниками систем ШІ, оскільки одні володіють глибоким розумінням мови, літератури та культури, а інші – технічними навичками, необхідними для створення інтелектуальних систем. Результатом співпраці філологів та фахівців у сфері ШІ є створення програмного забезпечення, яке допомагає швидше аналізувати та розуміти текстові дані. Також лінгвісти можуть сприяти розробленню інтелектуальних асистентів, які мають глибоке розуміння мови та культурних аспектів для підтримки у вивченні мови, літератури й інших гуманітарних наук. Важливими аспектами співпраці між фахівцями з філології та розробниками систем ШІ є імплементація адаптивних освітніх технологій і вдосконалення алгоритмів машинного навчання [1; 8], створення інтелектуальних систем, у тому числі систем автоматичного та автоматизованого перекладу [9; 10], а також розроблення інтерактивних застосунків для вивчення мови [7]. Вважаємо, що співпраця між цими двома групами, беззаперечно, може призвести до створення інноваційних технологій та інструментів, що сприятимуть розвитку як гуманітарних наук, так й інформаційних технологій.

Відомо, що ШІ є продуктом людської діяльності, який може бути реалізований у вигляді різних систем і програм. Виходячи із цієї тези, ми припускаємо, що філологія як наука про мову та її використання може впливати на розвиток ШІ, а саме на розвиток алгоритмів оброблення природної мови (Natural Language Processing), створення адаптованих до культурних контекстів моделей ШІ, на аналіз літературних текстів та демонстрацію змін у мовній системі. Водночас ШІ застосовується для автоматичного розпізнавання та аналізу текстів, виявлення мовних закономірностей, а також для розвитку інструментів для перекладу та іншого мовного оброблення. Крім того, ШІ може допомагати здобувачам вищої філологічної освіти засвоювати мовні навички, спрощувати роботу з текстами під час перекладу. Дослідники Дж. Кім, Й. Гео та Г. Ю [18] зазначають, що інструменти ШІ активно використовуються для автоматичної генерації текстів, а саме створення навчальних матеріалів. Зв'язок філології та ШІ зображено на рисунку 1.

Рис. 1. Зв'язок філології та ШІ
Джерело: власна розробка авторів.

Натепер існує безліч програм ШІ, спрямованих на взаємодію філологів та фахівців у сфері ШІ, кожна з яких утворює майже самостійний напрям. Реалізація таких програм відбувається на трьох рівнях, які мають різний ступінь складності та використовуються для різних завдань. Сучасні дослідники виділяють ШІ вузького спектру (Artificial Narrow Intelligence), сильний ШІ або загальний ШІ (Artificial General Intelligence), а також штучний суперінтелект (Artificial Superintelligence) [11]. Проаналізуємо рівні ШІ детальніше. Так, ШІ вузького спектру використовується для конкретних завдань. У філології прикладами ШІ вузького спектру є: системи автоматичного перекладу (напр., Google Translate або Microsoft Translator), програми розпізнавання мови (Siri від Apple, Google Assistant та Amazon Alexa), програми, які генерують мовлення (Google Text-to-Speech), а також

інструменти аналізу текстів (Google Cloud Natural Language, Microsoft Azure Text Analytics). Ці приклади яскраво демонструють, як ШІ вузького спектру вже застосовується у філології для вирішення певних конкретних завдань, пов'язаних передусім з мовним аналізом та обробленням текстів.

Сильний ШІ володіє загальними інтелектуальними здібностями, подібними до людських. У філології інструменти сильного ШІ застосовують для вирішення завдань, які вимагають аналізу контексту, розуміння відтінків мови і стилістичних особливостей дискурсу. На цьому рівні ШІ представлено як системи автоматичного реферування текстів (TextTeaser та Rephraser.ai), інструменти створення нових літературних творів (Scribe, Poet Assistant, Grammarly), програми аналізу мовленнєвого та писемного стилю автора (Signature), інтерактивні системи для навчання мови (Duolingo), а також застосунки для розпізнавання емоцій у текстах (Google Cloud Natural Language, Microsoft Azure Text Analytics, Text2Emotion). З огляду на викладене можна зробити висновок, що сильний ШІ може відкрити нові можливості для філологічної науки та освіти, допомагаючи в розвитку літературної творчості, мовознавства, культурології та підготовки майбутніх філологів.

Крім того, штучний суперінтелект володіє високими інтелектуальними можливостями у всіх сферах людської діяльності. У філології штучний суперінтелект може аналізувати та розуміти мовну систему, в тому числі семантику, синтаксис та стилістику (Natural Language Toolkit). Штучний суперінтелект може створювати нові літературні твори (Artbreeder), аналізувати твори для виявлення авторського стилю письменника та прослідкувати його еволюцію (Java Graphical Authorship Attribution Program), створювати мовні графіки (Visuwords), а також аналізувати текстові матеріали для виявлення культурних контекстів (Cultural Analytics Toolkit, Text Analysis Tool).

У наукових розвідках О. Васьківської [13] зазначено, що існує структура ШІ, розділена на два набори. До першого набору відноситься розпізнавання зображень і мовлення, пошук мовних знаків та їх кластеризація. Такі можливості ШІ ідентифікують, розрізняють і групують дані, перетворюючи неструктуровані елементи на структуровані. Другий набір стосується розуміння природної мови, оптимізації та передбачення мовлення. Він використовує позначені та немарковані набори даних для аналізу текстів, розпізнавання мови, перекладу текстів, а також створення програм, які аналізують мовні структури.

Результатом співпраці фахівців із філології та розробників систем ШІ є створення великих мовних моделей (Large Language Model), які навчаються розуміти та генерувати тексти на природній мові й використовуються для вирішення різних завдань, пов'язаних з обробленням природної мови [15]. Відповідно до визначення С. Толочко, В. Хомич і Т. Колесник, велика мовна модель – це алгоритм, який знає, наскільки ймовірно послідовність слів є дійсним реченням [14]. Така модель навчена на основі великої кількості немаркованого тексту самоконтрольованим або напівконтрольованим навчанням. Способи використання великої мовної моделі включають генерацію тексту, відповіді на запитання, автоматичний переклад з високим рівнем точності, створення мовленнєвих синтез-продуктів (наприклад, аудіокниг, відеороликів, цифрового навчального матеріалу тощо), підтримку прийняття рішень на основі аналізу текстів та ін. [15; 16]. З огляду на це велика мовна модель здатна виконувати низку практичних завдань, а саме таких, як: створення розмовних чат-ботів; продукування текстів з описом продуктів, публікацій у блогах; імплементація інструменту FAQ (Frequently Asked Questions) для відповідей на запитання, які найчастіше ставляться клієнтами; аналіз відгуків користувачів; оцінка публікацій у соціальних мережах; виконання перекладу [14]. Приклади великих мовних моделей та особливості їх використання представлено в Таблиці 1.

Таблиця 1

Великі мовні системи та особливості їх використання

Назва	Визначення	Використання
1	2	3
ChatGPT	мовна модель, яка призначена для генерації тексту та спілкування з користувачами у форматі чату	аналіз гіпотез та концепцій; аналіз даних; пошук джерел; генерація текстів; перевірка граматики; переклад тексту; парафразування вихідного тексту; перевірка на плагіат
Semantic scholar	відкрита пошукова система, яка орієнтована на пошук наукових статей та документів у різних галузях	розширений пошук текстів та релевантних відповідей на запитання; аналіз змісту наукових статей та виділення ключових слів; рекомендації щодо подальшого читання відповідно до попередньої активності користувача; статистика та аналіз даних; доступ до повних текстів

1	2	3
Consensus	інструмент ШІ для дослідника	пошук наукових статей; надання науково обґрунтованих відповідей; написання контенту з точними цитатами
SciSpace	робочий простір для дослідників та видавців	автоматизація повторюваних завдань та швидкий пошук інформації; сховище дослідницьких статей у різних доменах
Quillbot	онлайн-інструмент для перероблення тексту	переписування або переформулювання тексту, покращення його читабельності, зміни стилю письма; виправлення граматичних помилок; генерація альтернативних варіантів висловлювання; адаптація до стилю письма користувача
Grammarly	сервіс для перевірки правопису, граматики та стилю письма в текстах	виявлення та виправлення помилок у правописі, граматиці та пунктуації; покращення стилю письма; перевірка тексту на різних мовах; адаптація до різних стилів письма, зокрема академічний, діловий та неформальний; під виправлення помилок може надати пояснення щодо правил граматики та стилістики
FineScanner AI	мобільний застосунок для сканування та оброблення документів	сканування документів; оптичне розпізнавання символів; копіювання та редагування тексту; покращення зображень; експортування та зберігання сканованих документів у різних форматах; зміни форматування

Джерело: удосконалено авторами на основі джерела [15].

Так, використання великих мовних моделей допомагає вирішувати багато завдань, які раніше вимагали би великої кількості людських ресурсів і часу. Однак важливо враховувати етичні та соціальні аспекти використання таких моделей, оскільки вони можуть мати значний вплив на суспільство і культуру. Тому інструменти ШІ слід використовувати відповідно до етичних принципів і стандартів, ураховуючи національні та міжнародні норми [17]. Очевидно, що далі співпраця філологів і розробників систем ШІ буде тільки посилюватися. Перспективними напрямками співпраці в цих галузях є розвиток систем автоматичного перекладу та покращення якості перекладу, а також використання методів машинного навчання для аналізу літературних текстів, виявлення структурних та стилістичних особливостей, аналізу авторства тощо [8]. Окремі дослідники стверджують, що особливої уваги потребують системи генерації літературних творів [18]. Більшої

популярності набуває комп'ютерна лінгвістика, яка тісно пов'язана з ШІ, оскільки використовує методи та технології ШІ для розв'язання завдань, що стосуються оброблення природної мови [19]. Вважаємо, що ці напрями можуть сприяти не лише розвитку філології та ШІ, а і привести до створення нових інноваційних технологій, які будуть використовуватися в різних сферах життєдіяльності, зокрема в освіті, медицині, бізнесі, транспорті тощо.

Висновки. Таким чином, з'ясовано, що ШІ – галузь інформатики, що займається розробленням інтелектуальних систем, здатних виконувати завдання, які зазвичай потребують людського інтелекту. Нині розвиток ШІ стає важливим для навчання та використання мови, оптимізуючи виявлення мовних закономірностей, аналіз текстових корпусів для виявлення вживання мовних конструкцій або навіть виконання перекладу текстів. Доведено, що існує тісний зв'язок між фахівцями з філології та розробниками систем ШІ, оскільки одні володіють глибоким розумінням мови, літератури та культури, а інші – технічними навичками, необхідними для створення інтелектуальних систем. Результатом співпраці філологів та фахівців у сфері ШІ є створення програмного забезпечення, яке допомагає швидше аналізувати та розуміти текстові дані.

Розкрито, що реалізація програм ШІ відбувається на трьох рівнях, які мають різний ступінь складності та використовуються для різних завдань. Виділено ШІ вузького спектру, сильний ШІ або загальний ШІ та штучний суперінтелект. Доведено, що існує структура ШІ, розділена на два набори. До першого набору відноситься розпізнавання зображень та мовлення, пошук мовних знаків та їх кластеризація. Другий набір стосується розуміння природної мови, оптимізації та передбачення мовлення.

У статті детально проаналізовано сучасні інструменти ШІ, які розроблені на основі мовних систем. Особливу увагу приділено дослідженню великих мовних моделей, які навчаються розуміти й генерувати тексти на природній мові та використовуються для вирішення різних завдань, пов'язаних з обробленням природної мови. Способи використання великої мовної моделі включають генерацію тексту, відповіді на запитання, автоматичний переклад з високим рівнем точності, створення мовленнєвих синтез-продуктів, підтримку прийняття рішень на основі аналізу текстів тощо. Авторами описано приклади великих мовних моделей та охарактеризовано особливості їх використання. На основі наукової літератури такими моделями визначено ChatGPT, Semantic scholar, Consensus, SciSpace, Quillbot, Grammarly та FineScanner AI.

Перспективними напрямками співпраці філологів та розробників систем ШІ визначено вдосконалення систем автоматичного перекладу та покращення якості перекладу, використання методів машинного навчання, генерацію літературних творів та розвиток комп'ютерної лінгвістики.

Вважаємо, що подальші дослідження повинні бути спрямовані на аналіз міжнародного досвіду застосування інструментів ШІ в галузі філологічних наук та модернізацію програм підготовки майбутніх фахівців-філологів до використання технологій ШІ в професійній діяльності.

Література:

1. Guzman A. L., Lewis S. C. Artificial intelligence and communication: a human-machine communication research agenda. *New Media & Society*. 2020. Vol. 22, No. 1. P. 70–86. URL: <https://doi.org/10.1177/1461444819858691> (дата звернення: 27.03.2024).

2. Civico M. Language policy and planning: a discussion on the complexity of language matters and the role of computational methods. *SN Social Sciences*. 2021. Vol. 1, No. 8. Article 197. URL: <https://doi.org/10.1007/s43545-021-00206-6> (дата звернення: 27.03.2024).

3. Вплив інформаційного суспільства на формування ідентичності особистості: філософський аспект / О. В. Запорожченко та ін. *Культурологічний альманах*. 2023. № 4. С. 138–143. URL: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.4.18> (дата звернення: 27.03.2024).

4. Сарновська Н., Рибінська Ю. Іноземна мова як інструмент збереження та передачі національних культурних цінностей України в контексті міжкультурної комунікації під час війни. *Питання культурології*. 2023. № 42. С. 66–74. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293705> (дата звернення: 27.03.2024).

5. Tran D. K. Revisiting the utilization of mother tongue in L2 classroom: implications for EAP classroom. *EIKI Journal of Effective Teaching Methods*. 2024. Vol. 2, No. 1. URL: <https://doi.org/10.59652/jetm.v2i1.98> (дата звернення: 27.03.2024).

6. Пушик Н. Комп'ютерна лінгвістика та «штучний інтелект». *Молодий вчений*. 2021. № 2 (90). С. 151–155. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-2-90-29> (дата звернення: 27.03.2024).

7. Брутман А., Наумчук Т. Штучний інтелект на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2023. № 1 (23). С. 211–219. URL: <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2023.23.211-218> (дата звернення: 27.03.2024).

8. Використання штучного інтелекту у вивченні іноземної мови здобувачами освіти / М. Кадемія та ін. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2022. № 63. С. 153–163. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-63-153-163> (дата звернення: 27.03.2024).

9. Богатирець В. Штучний інтелект та постредагування машинного перекладу: перспективи та виклики (інсайти для студентів-міжнародників). *Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент*. 2023. № 13. С. 195–209. URL: <https://doi.org/10.31861/mediaforum.2023.13.198-209> (дата звернення: 27.03.2024).

10. Красуля А., Турчина М. Використання інструментів штучного інтелекту: порівняльний аналіз автоматизованого перекладу. *Львівський філологічний часопис*. 2020. № 8. С. 108–113. URL: <https://doi.org/https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-8.17> (дата звернення: 27.03.2024).

11. The rise of artificial intelligence: addressing the impact of large language models such as ChatGPT on scientific publications / T. L. Ang et al. *Singapore Medical Journal*. 2023. Vol. 64, No. 4. 219–221. URL: <https://doi.org/10.4103/singaporemedj.SMJ-2023-055> (дата звернення: 27.03.2024).

12. Дорошкевич Д. В., Литвиненко І. С. Аналіз викликів для менеджменту через активізацію застосування штучного інтелекту в діджитал суспільстві. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.1.6> (дата звернення: 27.03.2024).

13. Васьківська О. Є. Технології штучного інтелекту в журналістиці сучасності. *Авіація в XXI столітті – безпека в авіації та космічні технології* : матеріали X конгресу. Київ: Національний авіаційний університет, 2022. С. 6.2.107–6.2.111. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/57218> (дата звернення: 27.03.2024).

14. Толочко С., Хомич В., Колесник Т. Великі мовні моделі в освітній і науковій діяльності. *Scientific Collection «InterConf»*. 2023. № 166. С. 92–100. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/4205> (дата звернення: 27.03.2024).

15. Ярошенко Т. Штучний інтелект – дослідникам: заборонити не можна використовувати. *Університетська бібліотека на новому етапі розвитку соціальних комунікацій* : матеріали VIII Міжнародної конференції. – Дніпро: Український державний університет науки і технологій, 2023. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/26318> (дата звернення: 27.03.2024).

16. Bhinder N. Contemporary educational discourse as a tool of modernization of higher education. *EIKI Journal of Effective Teaching Methods*. 2023. Vol. 1, No. 2. URL: <https://doi.org/10.59652/jetm.v1i2.13> (дата звернення: 27.03.2024).

17. Бердо Р. С., Расюн В. Л., Величко В. А. Штучний інтелект та його вплив на етичні аспекти наукових досліджень в українських закладах освіти. *Академічні візії*. 2023. № 22. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/469> (дата звернення: 27.03.2024).

18. A multi-modal story generation framework with AI-driven storyline guidance/ J. Kim et al. *Electronics*. 2020. Vol. 12, No. 6. Article 1289. URL: <https://doi.org/10.3390/electronics12061289> (дата звернення: 27.03.2024).

19. Church K., Liberman M. The future of computational linguistics: on beyond alchemy. *Frontiers in Artificial Intelligence*. 2021. Vol. 4. Article 625341. URL: <https://doi.org/10.3389/frai.2021.625341> (дата звернення: 27.03.2024).

References:

1. Guzman, A. L., & Lewis, S. C. (2020). Artificial intelligence and communication: A human–machine communication research agenda. *New Media & Society*, 22(1), 70–86. <https://doi.org/10.1177/1461444819858691>

2. Civico, M. (2021). Language policy and planning: a discussion on the complexity of language matters and the role of computational methods. *SN Social Sciences*, 1(8). <https://doi.org/10.1007/s43545-021-00206-6>

3. Zaporozhchenko, O. V., Maidaniuk, I. Z., Hoian, I. M., Petraniuk, A. I., & Stupak, O. P. (2023). Vplyv informatsinoho suspilstva na formuvannia identychnosti osobystosti: filosofskyi aspekt [Impact of information society on formation of personality identity: philosophical aspect]. *Kulturolohichniy almanakh – Culturological Almanac*, (4), 138–143. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.4.18> [in Ukrainian].

4. Sarnovska, N., & Rybinska, Yu. (2023). Inozamna mova yak instrument zberezhennia kuturnykh tsinnosti Ukrainy v konteksti mizhkulturnoi komunikatsii pid chas viiny [Foreign language as an instrument of preservation of cultural heritage of Ukraine in the context of intercultural communication during war]. *Pytannia kulturolohii – Issue of Culturology*, (42), 66–74. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293705> [in Ukrainian].

5. Tran, D. K. (2024). Revisiting the utilization of mother tongue in L2 classroom: implications for EAP classroom. *EIKI Journal of Effective Teaching Methods*, 2(1). <https://doi.org/10.59652/jetm.v2i1.98>

6. Pushyk, N. (2021). Komputerna linhvistyka ta «shtuchnyi intelekt» [Computational linguistics and «artificial intelligence»]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, (2(90)), 151–155. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-2-90-29> [in Ukrainian].

7. Brutman, A., & Naumchuk, T. (2023). Shtuchnyi intelekt na zaniattiakh inozemnoi movy za profesiinym spriamuvanniam u zakladakh vyshchoi osvity [Artificial intelligence at the lessons of foreign language for professional purposes at the institutions of higher education]. *Suchasni doslidzhennia z inozemnoi movy – Modern Studies in Foreign Linguistics*, (1(23)), 211–219. <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2023.23.211-218> [in Ukrainian].

8. Kademiiia, M., Vizniuk, I., Polishchuk, A., & Dolynnyi, S. (2022). Vykorystannia shtuchnoho intelektu u vyvchenni inozemnoi movy [Use of artificial intelligence in foreign language learning]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, (63), 153–163. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-63-153-163> [in Ukrainian].

9. Bohatyrets, V. (2023). Shtuchnyi intelekt ta postredahuvannia mashynnoho perekladu: perspektyvy ta vyklyky (insaity dlia studentiv-mizhnarodnykiv) [Artificial intelligence and postediting of machine translation: perspectives and challenges (insights for students of international affairs)]. *Mediaforum: analityka, prohnozy, informatsiinyi menedzhment – Mediaforum: Analytics, Forecast, Information Management*, (13), 195–209. <https://doi.org/10.31861/mediaforum.2023.13.198-209> [in Ukrainian].

10. Krasulia, A., & Turchyna, M. (2020). Vykorystannia instrumentiv shtuchnoho intelektu: porivnialnyi analiz avtomatyzovanoho perekladu [ise of instruments of artificial intelligence: comparative analysis of automated translation]. *Lvivskyi filolohichniy chasopys – Lviv Philological Journal*, (8), 108–113. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-8.17> [in Ukrainian].

11. Ang, T. L., Choolani, M., See, K. C., & Poh, K. K. (2023). The rise of artificial intelligence: addressing the impact of large language models such as ChatGPT on scientific publications. *Singapore Medical Journal*, 64(4), 219–221. <https://doi.org/10.4103/singaporemedj.SMJ-2023-055>

12. Doroshkevych, D. V., & Lytvynenko, I. S. (2022). Analiz vyklykiv dlia menedzhmentu cherez aktyvizatsiiu zastosuvannia shtuchnoho intelektu v didzhital suspilstvi [Analysis of challenges for management through activation of using artificial intelligence within digital society]. *Efektivna ekonomika – Effective Economics*, (1). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.1.6> [in Ukrainian].

13. Vaskivska, O. Ye. (2022). Tekhnologii shtuchnoho intelektu v zhurnalistytsi suchasnosti [Technologies of artificial intelligence in modern journalism]. Proceedings from *Aviatsiia v XXI stolitti – bezpeka v aviatsii ta kosmichni tekhnologii – Aviation in the XXI century – security in aviation and space technologies: proceedings of the X congress* (pp. 6.2.107–6.2.111). Kyiv: National Aviation University. <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/57218> [in Ukrainian].

14. Tolochko, S., Khomych, V., & Kolesnyk T. (2023). Velyki movni modeli v osvittii i naukovi diialnosti [Large Language Models in education and scientific activity]. *Scientific Collection «InterConf»*, (166), 92–100. <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/4205> [in Ukrainian].

15. Yaroshenko, T. (2023). Shtuchnyi intelekt – doslidnykam: zaboronyty ne mozna vykorystovuvaty [Artificial intelligence for researchers: to ban or to use]. Proceedings from *Universytetska biblioteka na novomu etapi rozvytku sotsialnykh komunikatsii – University Library at a New Stage of Social Communications Development*. Dnipro: Ukrainian State University of Science and Technologies. <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/26318> [in Ukrainian].

16. Bhinder, N. (2023). Contemporary educational discourse as a tool of modernization of higher education. *EIKI Journal of Effective Teaching Methods*, 1(2). <https://doi.org/10.59652/jetm.v1i2.13>

17. Berdo, R. S., Rasiun, V. L., & Velychko, V. A. (2023). Shtuchnyi intelekt ta yoho vplyv na etichni aspekty naukovykh doslidzhen v ukrainskykh zakladakh osvity [Artificial intelligence and its impact on ethical aspects of scientific research in Ukrainian educational institutions]. *Akademichni vizii – Academic Visions*, (22). <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/469> [in Ukrainian].

18. Kim, J., Heo, Y., Yu, H., & Nang, J. (2023). A multi-modal story generation framework with AI-driven storyline guidance. *Electronics*, 12(6), Article 1289. <https://doi.org/10.3390/electronics12061289>

19. Church, K., & Liberman, M. (2021). The future of computational linguistics: On beyond alchemy. *Frontiers in Artificial Intelligence*, 4, Article 625341 <https://doi.org/10.3389/frai.2021.625341>